

Procedury reagowania w sytuacji podejrzenia lub zaistnienia cyberprzemocy w Szkole Podstawowej nr 2 im. Jana Pawła II w Twardogórze

Akty prawne

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997r., nr 88, poz.553, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 1991 r., nr 95, poz. 425, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017r., poz. 59)

Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną. (Dz.U. 2002 nr 144 poz. 1204)

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny. (Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93)

Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526).

Wstęp

Zjawisko cyberprzemocy definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych (głównie Internet i telefony komórkowe). Podstawowe formy zjawiska to:

- nękanie,
- naruszenie wizerunku,
- groźby, straszenie,
- wulgarne wyrażanie się,
- szantażowanie z użyciem sieci,
- włamanie,
- publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli.

Do działań określonych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS.

Postanowienia ogólne

Głównym celem działań profilaktycznych szkoły w zakresie przeciwdziałania cyberprzemocy jest ograniczenie lub całkowite wyeliminowanie zachowań agresywno -przemocowych.

1. Szkoła prowadzi działania profilaktyczne uświadamiające całą społeczność szkolnej (uczniom, rodzicom, nauczycielom i innym pracownikom szkoły) zasady korzystania i zagrożenia płynące z użytkowania różnych technologii komunikacyjnych.

2. W szkole podejmuje się interwencję w każdym przypadku podejrzenia lub ujawnienia cyberprzemocy.

3. Niniejsze procedury zawierają zasady postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły, uczniów, rodziców w sytuacji podejrzenia lub ujawnienia cyberprzemocy.

4. Procedury reagowania na cyberprzemoc w szkole dotyczą zachowań i działań wobec: ofiary, sprawcy i ewentualnie świadka.

Opis procedury dla nauczycieli i pracowników szkoły

1. Ustalenie okoliczności zdarzenia

- a) Informacja o tym, że w szkole miała miejsce cyberprzemoc może pochodzić z różnych źródeł. Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być poszkodowany uczeń, jego rodzice, inni uczniowie, świadkowie zdarzenia, nauczyciele.
- b) Osoba, która jako pierwsza otrzyma informację o cyberprzemocy, ma obowiązek poinformowania poszkodowanego o konieczności i sposobach zabezpieczenia dowodów.
- c) Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel niebędący wychowawcą lub inny pracownik szkoły, powinien on przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
- d) Pedagog szkolny wspólnie z wychowawcą dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie.
- e) Do zadań szkoły należy także ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.

2. Zabezpieczenie dowodów

- a) Wszystkie dowody powinny być zarejestrowane, zapisane. Należy zanotować, kiedy je otrzymano oraz ich treść, a jeżeli to możliwe również dane nadawcy (adres e-mail, numer telefonu lub adres strony internetowej, na której pojawiły się szkodliwe treści).
Na tym etapie przewiduje się również w razie konieczności udział nauczyciela informatyki bądź pracownika administracji.
- b) Sposoby zabezpieczenia dowodów:
  - telefon komórkowy - nie wolno kasować wiadomości, trzeba zapisywać zarówno te tekstowe jak też zdjęcia, nagrania z dyktafonu czy filmy,
  - komunikatory - w niektórych serwisach jest możliwość zapisywania rozmów w tzw. archiwach. Jeżeli nie ma takiej możliwości, można rozmowę skopiować do edytora tekstowego i wydrukować,
  - strona www, czaty - można zapisać widok strony przez naciśnięcie klawisza CTRL i Print Screen, a następnie wykonać operację Wklej w dokumencie Word,
  - e-mail - trzeba zapisać wiadomość i to nie tylko treść, ale całą wiadomość, ponieważ może to pomóc w ustaleniu pochodzenia wiadomości.

3. Identyfikacja sprawcy

Co może pomóc w identyfikacji sprawcy?

- a) Świadkowie – inni uczniowie odwiedzający „obraźliwe” strony mogą posiadać informacje na temat ich autora, mogą też zidentyfikować numer telefonu komórkowego sprawcy, jeśli nie jest on zastrzeżony.
- b) Kontakt z dostawcą usługi internetowej – może on nie tylko zablokować konto agresora lub usunąć szkodliwe treści, ale także podać dane sprawcy cyberprzemocy. Dane takie nie mogą być jednak udostępniane osobom prywatnym. Aby je pozyskać, konieczny jest kontakt z policją.
- c) Kontakt z operatorem sieci komórkowej w przypadku, gdy numer telefonu sprawcy jest zastrzeżony – może on podjąć kroki w kierunku ustalenia sprawcy, jeśli otrzyma dane o dacie i godzinie rozmowy. Również w tym przypadku operator może udostępnić te dane tylko policji.

4. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy

W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest uczniem szkoły, pedagog szkolny podejmuje dalsze działania:

a) przeprowadzenie rozmowy z uczniem- sprawcą:

- celem rozmowy ma być ustalenie okoliczności zdarzenia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i próbowanie rozwiązania sytuacji konfliktowej,
- sprawca otrzymuje jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy,
- należy z uczniem omówić skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach, jakie zostaną wobec niego zastosowane,
- sprawca zostaje zobowiązany do usunięcia szkodliwych materiałów z sieci,
- ważne jest znalezienie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy,
- jeżeli jest kilku sprawców rozmowy przeprowadza się z każdym osobno,
- nie należy konfrontować sprawcy z ofiarą.

b) powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:

- rodzice sprawcy zostają powiadomieni o zdarzeniu, zapoznani z dowodami i decyzją w sprawie dalszego postępowania oraz podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka,
- w miarę możliwości należy pozyskać rodziców do współpracy i ustalić jej zasady,
- można opracować projekt kontraktu dla dziecka określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawicieli szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania wymagań i terminów realizacji zadań zawartych w umowie.

c) objęcie sprawcy pomocą psychologiczno- pedagogiczną:

- praca z uczniem powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu zachowania, w zmianie postępowania i postawy ucznia, pomoc ta może być udzielona przez pedagoga szkolnego lub wychowawcę,

d) środki dyscyplinarne wobec sprawcy:

- wobec sprawców przemocy należy stosować zasady postępowania zgodnie ze Statutem szkoły i wewnątrzszkolnym ocenianiem.
- celem sankcji powinno być zatrzymanie przemocy, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, wzbudzenie w sprawcy refleksji na temat swojego zachowania, pokazanie całej społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana.

5. Działania wobec ofiary cyberprzemocy.

Pedagog szkolny:

a) przeprowadza rozmowę z uczniem, który jest ofiarą cyberprzemocy:

- zapewnia ucznia, że postąpił właściwie zgłaszając zdarzenie i udziela mu wsparcia psychicznego,
- informuje ucznia, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i podejmie odpowiednie kroki w celu rozwiązania problemu,
- udziela uczniowi porady jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania (nie utrzymywać kontaktów ze sprawcą, nie odpowiadać na maile, telefony, nie kasować dowodów). Może poradzić uczniowi, aby zmienił swoje dane kontaktowe w komunikatorach, adres e-mail czy w szczególnych sytuacjach numer telefonu,

b) informuje rodziców ucznia o zdarzeniu i udziela im wsparcia i porady,

c) wspólnie z wychowawcą monitoruje sytuację ucznia po zakończeniu interwencji, sprawdza czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocy bądź odwetowe ze strony sprawcy.

6. Ochrona świadków

a) Wszystkie działania pedagoga i wychowawcy powinny być tak prowadzone, aby zapewniały bezpieczeństwo nie tylko ofierze, ale i świadkom cyberprzemocy. W rozmowach prowadzonych ze świadkiem należy:

- powiedzieć uczniowi, że postąpił właściwie, że wymagało to od niego odwagi,
- zapewnić o dyskrecji i nie ujawniać jego danych osobowych (chyba, że jest to na prośbę policji)

b) Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka za sprawcą czy ostentacyjne wzywanie go z lekcji.

- c) Nie należy upubliczniać jego udziału w sprawie.

7. Sporządzenie dokumentacji

- a) Pedagog zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia.
- b) Jeżeli rozmowa była przeprowadzana w obecności wychowawcy bądź innego nauczyciela powinien on również ją podpisać.
- c) Zabezpieczone dowody (wydruki, opis) zostają załączone do dokumentacji.

8. Powiadomienie policji lub sądu rodzinnego

- a) Jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania dyrektor szkoły powinien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny.
- b) W przypadku gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić dyrektor szkoły powinien powiadomić policję.
- c) Poważne przypadki cyberprzemocy przebiegające z naruszeniem prawa powinny zostać zgłoszone przez dyrektora szkoły na policję.

Opis procedury dla ucznia będącego ofiarą cyberprzemocy

1. Jeśli jesteś ofiarą cyberprzemocy powiedz o tym zaufanej osobie dorosłej (rodzicom, wychowawcy, nauczycielowi).
2. Zachowaj wszystkie dowody cyberprzemocy – nie kasuj e-maili, rozmów na czatach i komunikatorach.
3. Postaraj się nie kontaktować ze sprawcą cyberprzemocy i nie odpowiadaj na jego zaczepki. Unikniesz prowokowania go do dalszych działań.
4. Jeśli jesteś świadkiem cyberprzemocy pomóż osobie pokrzywdzonej poprzez poinformowanie kogoś dorosłego o jej sytuacji. Nie przesyłaj dalej ośmieszających wiadomości na jej temat.

Opis procedury dla rodziców ucznia będącego ofiarą cyberprzemocy

1. Jeśli twoje dziecko jest ofiarą cyberprzemocy zgłoś sprawę wychowawcy bądź pedagogowi szkolnemu.
2. Zachowaj wszystkie dowody cyberprzemocy – nie kasuj e-maili, rozmów dziecka na czatach i komunikatorach.
3. Zapewnij dziecko, że postąpiło właściwie informując o tym dorosłych i udziel mu wsparcia psychicznego.
4. Postaraj się nie kontaktować na własną rękę ze sprawcą cyberprzemocy.
5. Współpracuj z wychowawcą i pedagogiem szkolnym w czasie rozwiązywania problemu.
6. Monitoruj sytuację po zakończeniu interwencji – sprawdzaj czy wobec dziecka nie są podejmowane dalsze działania przemocy bądź odwetowe ze strony sprawcy.

Dokument pozytywnie zaopiniowany i przyjęty przez Radę Pedagogiczną dn. 26.06.2019r.